

Høring om forslag til endringer i arbeidsavklaringspenger

Høringssvar fra Elisabeth Thoresen

Høringsuttalelse

Forslag til endringer av arbeidsavklaringspenger

Dato: 30.10.16

Svartype: Med merknad

På side 5 i høringsnotatet står det;

"Det er nå seks år siden arbeidsavklaringspenger ble innført. Departementet har fortsatt begrenset empiri for å vurdere varighet, men hovedbildet er at samlet varighet med arbeidsavklaringspenger ikke er redusert sammenlignet med de tre tidligere ytelsene, slik forutsetningen var da Stortinget vedtok omleggingen."

Min påstand.

NAV fungerer ikke etter de intensjonene den ble laget etter. NAV fungerer ikke fordi det er for stort. NAV har fjernet seg fra menneskene, fra klientene, pasienten og de arbeidsløse. I dag er vi alle brukere, vi er blitt en «masse» med en "lik" fortegnelse, «NAV bruker» eller «NAVer». Om vi er arbeidsledig, skadet eller syk spiller liten rolle, alle har det samme målet i følge NAV, og det er **arbeid**.

Det gamle Sosialkontoret virket, der fikk sosialklientene hjelp, der jobbet det sosionomer, som var spesialister på sitt fagområdet.

Så hadde du Trygdekontoret, med sine oppgaver overfor de syke, aleneforeldre, pensjonister, med mer. Trygdekontoret virket, du fikk hjelp når du kom dit.

Aetat for de arbeidsledige, de som hadde mistet sin jobb, eller trengte hjelp til å søke jobb, kunne få hjelp her, samt de på yrkesrettet attføring, de som trengte omskolering på bakgrunn av sykdom eller skade, evt andre grunner.

Alle tre kontor virket, folk fikk hjelp på disse kontorene.

De hadde hver sine fagfelt, og de var spesialister innenfor sitt fagområdet.

Tanken bak NAV var en dør inn for alle disse tjenestene, de ansatte skulle helst være generalister, de skulle kunne alt.

Jeg tror vi kan slå fast at NAV reformen ikke har vært til det beste for pasient, klient eller arbeidsledig, i dag kalt «bruker» eller «NAVer».

Spørsmålet er jo også om det har vært riktig for de NAV ansatte?

Det er lagd utallige rapporter om NAV. Alle sier omtrent det samme, NAV virker ikke/fungerer ikke ut i fra intensjonen.

Mennesker blir gående for lenge på AAP, det var ikke slik det var tenkt.

Men hvorfor bli mennesker gående på AAP over mange år?

Slik jeg ser og kjenner NAV systemet, så er det ikke «brukeren» eller «NAVeren» det er noe galt med, det er systemet i NAV. Systemet virker ikke i NAV, og det virker heller ikke i vårt helsevesen.

Forslag til endring av folketrygdloven kapittel 11 om arbeidsavklaringspenger.

Jeg har lest hele høringsnotatet. Det vil være temaer fra høringsnotatet jeg ikke går særlig inn i, dette går blant annet på språkbruk og hvor i lovverket lover skal stå.

Jeg tar for meg brukerperspektivet, den langtidssyke, som har gått over maks tid på AAP, i mitt svar til dette Høringsnotatet.

Hvorfor er ikke tiden gått ned med AAP ordningen?

Hvorfor blir mennesker gående i NAV systemet, uavklart på AAP?

Da er det nærliggende å spørre; hvem er egentlig den brukeren som blir gående på en AAP over 4 år?

Hvem er ofte disse menneskene?

For å fylle vilkårene til en AAP så står det i folketrygdloven at du må ha minst 50% nedsatt arbeidsevne til ett hvert yrke. Dette er inngangsvilkårene, det vil si at for å få en AAP så er du syk. De fleste som får en AAP har vært sykemeldte i 1 år før de går over på AAP, de har/hadde en jobb da de ble syke eller fikk en skade.

De som ikke er avklarte i forhold til sin sykdom/skade etter 1 år på sykemelding, er de som kommer over på en AAP.

Det er også unge mennesker som må avbryte sitt utdannings løp på grunn av sykdom eller skade som blir AAP mottakere. For disse unge er da AAP en liten inntektssikring i en ellers veldig ofte, tøff hverdag hvor de er vitne til at "livet bare går fra dem", de lever det ikke, de bare "er".

For veldig mange syke AAP mottakere så er det alt for mye fokus på arbeid og aktivitet. Veldig mange AAP mottakere føler på stress og press i forhold til det å klare "litt" jobb/aktivitet.

For veldig mange blir dette en stress faktor som faktisk forverrer sykdomsbildet.

Inngangsvilkårene tilsier jo at en mottaker av AAP er syk, med nedsatt arbeidsevne med minst 50% til ett hvert yrke. Hvorfor skal det da være så mye fokus på arbeid og aktivitet når det er mer enn nok å klare hverdagen som syk?

En syk AAP mottaker har ett mål, **bli frisk.**

Dette målet er ikke forenlig med målet som ofte er i NAV, der hovedmålet er arbeid.

Med dette så mener jeg at NAV ofte snakker om arbeids rettet aktivitet, lenge før helsen er avklart.

En syk AAP bruker klarer ikke å tenke så langt, de tenker kun på å bli frisk. De har som oftest mer enn nok med å klare dagen i dag, og de hverdagslige utfordringene som ligger i dette.

Det bør også skilles mellom de som har en sykdom/skade som de kan bli friske av, og de som har en uavklart sykdom/skade, de langtidssyke/kronisk syke.

Veldig mange av de som blir gående i NAV systemet på en AAP over 4 år, er de som ikke får en klar diagnose. Det er de pasientene som ikke får en god "oppskrift" på hvordan bli frisk.

Her kan jeg nevne pasientgrupper som har høyt og lavt stoffskifte (Hypothyreose) senskader etter kreft og hjerneslag (invalidiserende Fatigue), ME, biotoksin-relaterte sykdommer, Fibromyalgi, MCS, El-overfølsomhet, kroniske smerter, Borreliose-bakterier, mage tarm sykdommer, søvn sykdommer med fler.

Det er mange pasientgrupper som blir gående i helsevesenet i mange år uten å få en klar diagnose, eller hjelp. Pasientene er syke, men legene har ikke nok kompetanse eller vilje til å kunne hjelpe denne pasientgruppen.

Jeg la ut et lite spørsmål ute på fb siden til "ME-foreningen – voksne", det lød; "ca hvor lang tid tok det fra dere ble syke til dere fikk ME diagnosen?"

Svarene som kom inn sier at det har tatt fra ca 1 år og opp til 29 år bare for å få diagnosen.

Av de 93 som har svar så er gjennomsnittstiden ca 7,5 år.

Så dette bør jo si sitt.

Helsevesenet i Norge er ikke godt nok til å ta unna køene som er i forhold til utredning og behandling.

For enkelte utredninger er det opp mot 1 til 2 års ventetid, og da snakker vi bare om selve utredningen. Så er det ny ventetid på oppstart av behandling.

Og om ikke denne utredningen viser noe, eller gir svar, så er det ny utredning med sin ventetid.

Veldig mange har en sykdom som ikke er "målbar", dvs at den ikke slår ut på de blodprøver/andre prøver, eller diverse bilder som blir tatt her i Norge.

Så det å se AAP ordningen alene, uten å ta hensyn til det helsevesenet vi har, blir så feil.

Helsevesenet og AAP ordningen må ta hensyn til hverandre og de må samsvare.

Helsevesenet bør ha en mye større rolle i NAV enn det de har i dag.

Fastlegene bør bli trukket mye mer inn i de saker hvor bruker/pasient ikke får en klar diagnose, og hvor pasient/bruker går over maks tid på en AAP.

Individuell plan bør nok også bli mye mer brukt overfor de brukere som går over sin maks tid på AAP.

Oppfølgingen i NAV av de som går på AAP.

Det står i Høringsnotatet side 21;

"Sintefl7 konkluderer med at mange går for lenge på arbeidsavklaringspenger fordi Arbeids- og velferdsetaten ikke har kapasitet til å følge dem opp tettere."

Også står det på side 22 i Høringsnotatet;

"For å understøtte effekten av en eventuell innstramming i varighet, vil det blant annet være hensiktsmessig med hyppigere oppfølging av mottakerne, bedre kontakt med arbeidsgiverne og bedre samhandling med helsetjenesten. Det vil også fordre at etaten har rammer til å gi et arbeidsrettet tilbud og ikke minst tilgang til medisinsk behandling for dem som trenger det. En kortere periode vil kunne ha betydning for hvilke tiltak som kan tilbys, herunder opplæringsstiltak som normalt har en varighet på tre år."

Ut i fra dette som her står over er det nærliggende å spørre om NAV har myndighet til å påvirke køene i helsevesenet vi har?

Og kan NAV henvise til utredninger? (jeg vet at de har kontakt med psykiatere og kan henvise til dette i enkelte tilfeller, men er det flere spesialister NAV kan henvise til?)

De fleste arbeidstakere som har vært sykemeldte i 1 år, opplever veldig ofte å bli sagt opp, eller får beskjed om å si opp sine stillinger.

Hvorfor er det da så viktig å ha kontakt med Arbeidsgivere når AAP mottakeren ofte ikke har noen arbeid å gå tilbake til?

Her vil det selvfølgelig være noen som er heldige og har en arbeidsgiver som venter, men etter maks tid på en AAP så vil jeg påstå at de fleste er uten en arbeidsgiver.

Side 22 i Høringsnotatet:

"Erfaringer med eksisterende regelverk og praksis viser at unntaksbestemmelsen brukes ofte, og at de årlige vedtakene i praksis ikke er reelle stoppunkter. Det foreligger også dokumentasjon som viser at mange mottakere av arbeidsavklaringspenger ikke får den oppfølgingen de har krav på, og at mange først kommer i gang med arbeidsrettet aktivitet et stykke ut i stønadsløpet. Tilbakemeldinger fra Arbeids- og velferdsetaten tyder på at unntaksbestemmelsen med tilhørende forskrift er vanskelig å praktisere."

Når vi vet at en veileder i NAV kan ha fra 150 til 300 personer på sin arbeidsbenk så sier det seg selv at her blir det ikke tett oppfølging.

Med alle de arbeidsoppgaver en NAV ansatt må igjennom hver gang en ny aktivitetsplan og et nytt AAP vedtak skal fattes, så er dette alt for mange brukere på arbeidsbenken (innkalling til møte, selve møte, referat fra møte, nytt 14a vedtak, ny arbeidsevnevurdering og skrive ny aktivitetsplan), vi snakker om tre forskjellige dokumenter som skal utarbeides av veileder.

Så blir saken sendt over til NAV forvaltning for vedtak som handler om pengene. Det er veldig mange oppgaver som skal utføres ved et «vei skille».

Hvordan mener dere at en aktivitetsplan for en syk AAP mottaker skal se ut?

Veldig ofte så holder det lenge med utredning og behandling, og mye av AAP tiden går med til å stå i helsekø, eventuelt prøve å være i aktivitet (lett trening/fysioterapi og lignende) som fremmer helsen.

For syke mottaker av AAP så er disse pengene en liten inntektssikring i en ellers, så svært tøff hverdag.

Det er heller ikke AAP mottakeren som er «proppen» som forsinker et AAP løp. Dette må NAV selv ta mye av ansvaret for, sammen med det helsevesenet vi har.

Side 22 i Høringsnotatet;

"Det er viktig å understreke at det er stor bredde i utfordringene for dem som mottar arbeidsavklaringspenger, både av helsemessig og annen karakter. Det er ikke ønskelig å ha en varighet som er så kort at mottakerne ikke får gjennomført hensiktsmessige tiltak, som også i neste omgang er et vilkår for å vurdere rett til uføretrygd."

Her skriver dere det selv, tiden på en AAP er egentlig ikke viktig, det som er viktig er at mottakere av en AAP får gjennomført nødvendige og hensiktsmessige tiltak, som også er et vilkår for å få en avklaring om vedkommende skal tilbake i jobb, eller fyller vilkårene for en ufør.

Veldig mange AAP mottakere opplever at det er for mye fokus på arbeid og aktivitet i et AAP løp.

Når vi vet at en AAP mottaker er syk/skadet og at arbeidsevnen er nedsatt med minst 50% til et hvert yrke så burde heller fokuset vært rettet mer mot det å bli frisk, eller så godt fungerende som

det lar seg gjøre, før det blir snakk om arbeid og aktivitet.

For mange AAP mottakere så er aktivitet og arbeid et urealistisk mål.

Målet for syke AAP mottakere er å bli frisk, delmål er å møte til utredning og behandling, og utover det klare sin hverdag, med alt det, det innebærer.

Arbeid er som regel en fjern drøm som kan virke svært urealistisk å nå.

Forslaget om endring av tiden på arbeidsavklaringspenger.

Her ligger det fire forslag;

På side 24 i Høringsnotatet kommer forslagene til ny AAP tid frem.

"1. Maksimal varighet på fire år. Tidsbegrense unntak til maksimalt to år og stramme inn på vilkårene for unntak."

Dette vil gi en total maks tid på 6 år (4 år + 2 år), men da er det helt stopp med AAP.

"2. Maksimal varighet på tre år. Ikke tidsbegrense unntaket, men stramme inn på vilkårene for unntak."

Dette forslaget gir en vanlig AAP på 3 år, og er åpen for unntak i de år dette måtte være nødvendig, men det skal være innstramminger.

"3. Maksimal varighet på tre år. Tidsbegrense unntaket til maksimalt to år og stramme inn på vilkårene for unntak."

Dette vil gi en maks tid på 5 år på AAP (3 år + 2 år) så helt stopp.

"4. Maksimal varighet på tre år. Tidsbegrense unntaket til maksimalt ett år og stramme inn på vilkårene for unntak."

Dette forslaget vil gi maks til på 4 år (3 år + 1 år) så helt stopp på AAP.

Hvordan vil disse modellene over påvirke oss som brukere?

Her går det ikke å tenke bare på bruker eller NAV som system. Her må det taes hensyn til det helsevesenet vi har og lever med.

De begrensninger som er i dette systemet kan veldig ofte være den forsinkende faktor i forhold til et AAP løp.

Her har ikke mottaker av en AAP eller NAV lokalt noe de skulle ha sagt. Her er det fastlegen og de begrensninger som helsevesenet har, som veldig ofte kan bli den avgjørende faktor.

Jeg håper virkelig at legeforeningen kommer på banen og sier hva de mener om denne innstrammingen som ligger som forslag, og at de får frem på en god måte hvordan dette vil påvirke deres hverdag og pasientens hverdag.

Samtidig så må jo også Helse og sosialdepartementet på banen og stille helt nye krav til vårt helsevesen hva gjelder fortlgang i utredning og behandling, samt at vi også må få et mye bedre tilbud hva gjelder bilde diagnostikk og blodprøveanalyser med mer.

Et kortere AAP løp må da gi raskere avklaring i forhold til helse og arbeidsevne.
Hvor stor påvirkningskraft har en AAP mottaker på dette?

Om AAP ordningen skal bli tidsbestemt i den forstand at det ikke er en unntaksregel som åpner opp for videre AAP, så vil dette gå svært hardt ut over veldig mange langtidssyke/kronisk syke. Det å se AAP og folketrygdlovens kapittel 11 alene, uten å tenke over hvordan kapittel 12 i folketrygden er bygd opp, vil også være feil. Her er jo et av vilkårene at sykdom/skade må være varig, og varighet menes da med minst 7 år.

«Varighetsbegrepet

Kravet til varighet i § 12-6 er det samme som for varig nedsatt inntektsevne i § 12-7, se rundskrivet til denne bestemmelsen. Med varig menes langvarig, ikke livsvarig. Kravet til varighet er anslått til syv år eller mer regnet fra tidspunktet uførheten oppsto. Se § 12-8 og rundskrivet til den bestemmelsen for en nærmere redegjørelse for uføretidspunktet. Samtidig vil varighetskravet ikke være oppfylt dersom personen har vært arbeidsufør i for eksempel 6 år, men antas å komme tilbake i arbeid i løpet av noen år frem i tid fra vedtakstidspunktet.»

(<https://www.nav.no/rettskildene/399453/12-6-sykdom-skade-eller-lyte-krav-til-%C3%A5rsakssammenheng>)

Videre så må også vårt Helsevesen inn i bildet, her er det så lange køer på utredning og behandling at mennesker blir gående i mange år å vente på å få den utredning og behandling de trenger for å kunne bli friske, eller friskere og avklart i forhold til helse.

Dessuten så har vi en del pasientgrupper som det er vanskelig å diagnostisere/behandle.

Disse pasientgruppene er de som blant annet går inn under ME, høyt og lavt stoffskifte (Hypothyreose) senskader etter kreft og hjerneslag (invalidiserende Fatigue), biotoksin-relaterte sykdommer, Fibromyalgi, MCS, El-overfølsomhet, kroniske smerter, Borreliose-bakterier, mage tarm sykdommer, søvn sykdommer med fler.

Mange av disse sykdommene som her er skissert er "utelukkende sykdommer", dvs at det ofte tar veldig mange år før diagnose blir stilt fordi utredningen ofte tar så lang tid.

Så om AAP er på tre år eller fire år spiller egentlig ingen rolle, det som er viktig er at en hver pasient/bruker kan få den utredning og behandling de trenger for å kunne få avklart sin helse, og få tid til også og bli avklart i forhold til sin arbeidsevne om dette er nødvendig.

Dette vil si at det ikke bør være tidsbegrensning på unntaksregelen.

En annen ting som også kan forsinke et AAP løp betraktelig, er behandlingstid som er på en klagesaker angående trygdeytelser.

En person som søker en AAP og får avslag vil møte på ca 30 ukers behandlingstid på en klage, og dette er bare overfor NAV klageinstans. Om saken går videre så er behandlingstiden i Trygderetten fra 18 – 24 måneder. Så om en slik klage går hele veien så snakker vi om et AAP løp ved medhold i klagen, som da alt har blitt over 2,5 år før vedkommende egentlig har fått startet opp.

Hvordan vil et slikt AAP løp da bli?

Klage saker i NAV må få kortere behandlingstid, både i NAV klageinstans og i Trygderetten.

Og hva skal syke mennesker leve av i den perioden hvor de ikke mottar en AAP eller andre ytelser fra NAV?

Jeg la ut en underskriftskampanje på Facebook hvor overskriften lyder; «JA, TIL ÅPEN UNNTAKSREGEL PÅ ARBEIDSAVKKLARINGSPENGER (AAP), NEI TIL TIDSBEGRENSNING.»

I skrivende stund har jeg fått inn over **2000** underskrifter siden søndag den 16.10.16. Dette burde jo også si sitt i forhold til hva folk mener om en tidsbegrensning på unntaksregelen. (her er link til underskriftskampanjen; <http://www.underskrift.no/vis/6296>)

På side 30 i Høringsnotatet står det;

"Innenfor en periode med arbeidsavklaringspenger skal mottakeren ha vært til behandling, deltatt i et arbeidsrettet tiltak eller fått annen oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten. Før perioden avsluttes, skal medlemmet avklares mot veien videre."

Hva menes med "annen oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten"?

Og her skrives det at; *"Før perioden avsluttes, skal medlemmet avklares mot veien videre."*

Dette leser jeg da som om en AAP mottaker skal være ferdig avklart både i forhold til sin helse og i forhold til sin arbeidsevne før ett AAP løp er ferdig.

Dette vil jo da si at om en AAP mottaker ikke er ferdig avklart i løpet av maks tid, så må bruker få mer tid til å bli ferdig avklart.

Ut i fra dette så blir det også helt feil å sette en grense på unntaksreglene for maks AAP tid. Dette vil jo da ramme AAP mottaker hardt, og igjen, vi snakker om syke mennesker med en nedsatt arbeidsevne på minst 50% til ett hvert yrke (vilkårene for en AAP).

Så står det videre i Høringsnotatet på side 30;

"Tiden på arbeidsavklaringspenger skal brukes aktivt for å komme i eller tilbake til arbeid. En annet utfall av avklaringen er at det settes fram krav om uføretrygd, men det er strenge vilkår for å få innvilget denne. Det kreves blant annet å ha gjennomført hensiktsmessig medisinsk behandling og arbeidsrettet tiltak, og som oftest vil dette skje i tiden på arbeidsavklaringspenger. Det er imidlertid ikke slik at alle som har mottatt arbeidsavklaringspenger vil komme seg i arbeid eller ha rett til uføretrygd. Andre alternativer til finansiering av livsoppholdet kan da være familien, lån, opptak i kvalifiseringsprogrammet eller økonomisk stønad til livsopphold, men målet med ordningen er tilbakeføring til arbeid."

Og igjen så er det fokus på arbeid. Dette som står over her er en så stressende faktor for så mange syke mennesker, og dette avsnittet er direkte skremmende for veldig mange.

Det som blir skrevet her er jo at etter endt tid på en AAP så vil mennesker stå i fare for å ikke ha noen inntektssikring.

Igjen så snakker vi om syke mennesker med en nedsatt arbeidsevne på minst 50% til ett hvert yrke, som da ikke har rukket å bli avklart i sitt AAP løp i forhold til sin helse, og i forhold til sin arbeidsevne.

Disse menneskene skal da leve på sin familie (om de har en), lån, opptak i kvalifiseringsprogrammet eller økonomisk sosialhjelp.

Her må det en liten realitetsorientering til, og spørsmålene blir jo da;

Hvilke mennesker får tatt opp lån uten en inntekt?

Kanskje du kan få et forbrukslån, men dette vil jo ikke løse den økonomiske situasjonen for en som har «mistet» sin AAP.

Hva er inntakskravene for å komme med i Kvalifiseringsprogrammet og for hvem er dette?

"For å ha rett til kvalifiseringsprogram, må NAV vurdere behovene dine og om programmet vil føre til at du lettere kan komme i arbeid.

Du må

- *være i yrkesaktiv alder og ha vesentlig nedsatt arbeids- og inntektsevne*
- *ha behov for tett oppfølging*
- *ha ingen eller svært begrensede ytelser fra NAV*
- *ha gjennomgått en [arbeidsevnevurdering](#)*
- *ha lovlig opphold og fast bopel i Norge"*

•

(hentet fra nav.no;

<https://www.nav.no/no/Person/Flere+tema/Sosiale+tjenester/Kvalifiseringsprogrammet>)

KVP er på 37,5 timer hver uke, vil en syk bruker klare dette?

Jeg er redd det her vil være ganske mange brukere av NAV som faller mellom to stoler. De er for syke til KVP, har gått ut sin AAP tid (om denne får en maks tid på unntaksreglene) og har da ingen inntektsikring igjen.

Det å søke økonomisk sosialhjelp er en så stor psykisk påkjenning og gir så mange belastninger at dette er ikke et godt alternativ for syke mennesker. Dessuten er det så rigide og strenge regler for å få økonomisk sosialhjelp at dette vil være utelukket for mange.

Som syk må du da først selge bil, hus, hytte om du har, eiendeler osv før du vil motta økonomisk sosialhjelp. Om du i utgangspunktet var syk, så vil du i denne prosessen bare bli mye sykere og i tillegg kunne pådra deg psykiske lidelser i form av blant annet angst.

NAV vil også få et stort behov for flere sosialfaglige medarbeidere, de vil få et skrikende behov for flere økonomiske rådgivere. Kommunen må belage seg på store utgifter i forhold til økonomisk sosialhjelp.

Fylkesmannen vil få inn mange flere saker om klager på økonomisk sosialhjelp, og det vil kunne bli mye uro og utagerende oppførsel på NAV kontor rundt om i landet.

Familiene vil lide, flere familier vil gå i oppløsning, barn vil oppleve større fattigdom, de vil oppleve å måtte flytte, bytte skole, få skilte foreldre, kanskje miste kontakten med en av sine foreldre på grunn av dårlig økonomi.

Dette igjen vil få ringvirkninger på hjelpeapparatet i skolen, PPT og BUP vil nok også oppleve pågang.

Ringvirkningene av en slik avgjørelse vil bli veldig store og veldig dyre både for samfunnet generelt sett, men også menneskelig sett om et AAP løp får en maks tid på unntaksregelen.

(Bronfenbrenners utviklings økologiske teori)

AAP er en forholdsvis liten inntektssikring for et syk menneske. Det vanlige er at du får 66% av din inntekt, men aldri over 6 ganger grunnbeløpet.

Maks beløpet du kan motta fra folketrygden er på kr 366.600 pr. år, dette er 6 ganger grunnbeløpet.

Minste sats på en AAP er 2 ganger grunnbeløpet, kr 185.152 pr. år.

På side 37 i Høringsnotatet står det;

«3.2 Gjeldende rett

3.2.1 Aktivitetsplikter og reaksjoner ved brudd på pliktene

Målet med arbeidsavklaringspenger er å få flest mulig fortrest mulig inn i aktive og arbeidsrettede løp og over i arbeid. For å nå dette målet brukes aktiv behandling, arbeidsrettede tiltak og annen arbeidsrettet oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten.»

Hva er aktiv behandling fra NAV sin side? Og hva menes med dette?

Igjen er det veldig fokus på «arbeid». For syke mottakere av AAP så blir dette så feil. De er ikke opptatt av arbeid, de er opptatt av å bli friske.

Det er som om ordet «sykdom/skade» er et «ikke ord» hos NAV. Dette går også igjen i store deler av vårt samfunn. Det er ingen som ønsker å snakke om sykdom eller skade.

Det er ingen som ønsker å ta inn over seg hvilken påvirkning og påkjenning dette har på de menneskene dette gjelder.

I møte med NAV så blir det fokusert på arbeidsrettet aktivitet, ikke det å mestre sykdom/skade og den nye hverdag som en syk AAP mottaker tross alt står i.

Det er så lang avstand mellom NAV og mottakere av en AAP at den gode samtale ofte kan bli helt borte. Usynlige sykdommer er vanskelige å forholde seg til, vedkommende kan jo se både frisk og rask ut der og da, men den NAV ansatte ser ikke hva som skjer når vedkommende kommer hjem.

Da er det ofte rett på sofaen eller sengen, og der kan man bli til neste dag eller kanskje mange dager.

Som bruker av NAV så er du helt prisgitt den veilederen du får tildelt.

Veileder/saksbehandler i NAV sitter i en «makt posisjon» i forhold til en AAP mottaker.

Om kommunikasjonene mellom veileder og bruker ikke er god, så er det bruker dette går ut over.

Om en bruker ber om å få skiftet saksbehandler/veileder, så er det ikke alltid dette blir hørt på fra NAV.

Veldig mange brukere av NAV skjønner ikke NAV språket. De klarer ikke å få med seg hva som er budskapet til en veileder.

Her har NAV store utfordringer med å kvalitets sikre at budskapet som er formidlet er oppfattet rett.

Et referat fra et møte er det alltid veileder/saksbehandler som skriver. AAP mottaker har ingen mulighet til å rette opp i selve referatet om noe er blitt skrevet feil.

Dette med å "straffe", en AAP mottaker på bakgrunn av brudd på aktivitetsplikten er også noe som høres helt feil ut. Men selvfølgelig så vil jo dette være opp dragende for enkelte AAP mottakere, men her må det jo taes individuelle hensyn ut i fra grunnen til hvorfor en bruker mottar en AAP, og jeg skjønner ikke hvordan veiledere skal klare å praktisere en slik "straff", eller en slik konsekvens? Og med de ventetider som allerede er på klage saker i NAV så blir vel ikke disse tidene noe mindre med slike tiltak?

Det jeg vet mange brukere av NAV etter spør er konsekvensene for NAV ansatte når de ikke oppfyller sine forpliktelser overfor en AAP mottaker?

Det er alltid brukere av NAV som må bære konsekvensene av en feil som blir begått, det være seg dårlig og feil veiledning, mangel på mottatt beskjed/melding/sms/telefon eller brev.

Når en aktivitetsplan går ut, hvem er det da som har ansvaret for å følge opp dette? Er det den syke AAP mottaker, eller er det NAV, ved veileder/saksbehandler?

Og hvor mange AAP mottakere skjønner at aktivitetsplanen kanskje er et av de viktigste dokumentene de kan ha?

Er det noen som forteller dem dette?

Det står videre på side 37 i Høringsnotatet;

«Aktivitet med sikte på å komme i arbeid

Folketrygdloven § 11-8 stiller opp en generell plikt til å bidra aktivt i prosessen med å komme i arbeid. Videre pålegger den mottakeren å medvirke ved utarbeidelsen av aktivitetsplanen. Innholdet og omfanget av aktivitetsplikten er nært knyttet til utarbeidelsen av aktivitetsplanen etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a.

Aktivitetsplanen skal inneholde et konkret opplegg for hvordan medlemmet skal komme i arbeid. For de fleste vil hovedaktiviteten bestå av behandling eller arbeidsrettede tiltak. Planen skal være oppdatert med de aktivitetene som er avtalt/fastsatt mellom stønadsmottakeren og Arbeids- og velferdsetaten. Så lenge mottakeren på avtalt måte gjennomfører aktiv behandling eller arbeidsrettet tiltak som er nedfelt i aktivitetsplanen, anses aktivitetsplikten etter § 11-8 som oppfylt.»

Her står det at brukere av NAV skal være med på å utarbeide sin aktivitetsplan.

Det er veldig mange AAP mottakere som opplever å få tredd en aktivitetsplan ned over hodet. Og de får også beskjed om at dersom de ikke godtar denne aktivitetsplanen så vil de miste sin AAP.

Veldig mange syke AAP mottakere blir presset ut i arbeidsrettet aktivitet lenge før de er klare for dette. Dette medfører til at NAV må betale for tiltaksplasser som burde vært brukt på andre brukere i NAV.

Resultatene av slike utprøvinger feiler, AAP mottakere blir sykere, møter ikke opp, plassen blir stående ubrukt, NAV taper penger, mottaker av AAP står i fare for å miste sin inntektssikring på bakgrunn av manglete oppmøte (aktivitetsplikten blir ikke overholdt), penger blir brukt, uten noe resultat.

Dette fordi NAV har fokus på arbeid mer enn helse, og fordi arbeidsrettet aktivitet er så viktig for NAV, ikke for en syk AAP mottaker.

NAV er et vanskelig system å skjønne. Min erfaring er at selv NAV ansatte ikke skjønner det.

Ta 14a vedtaket etter NAV loven. Slik dette vedtaket fremstår i dag så er det et intetsigende vedtak som ikke står på egne bein uten en arbeidsevnevurdering

Slik det også kommer frem her i Høringsnotatet så virker det ikke som om dette 14a vedtaket blir forstått riktig.

Det står i;

«Retningslinjer for oppfølgingsvedtak i NAV,

Vurdering av behov for bistand for å beholde eller skaffe seg arbeid og rett til aktivitetsplan etter Arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14a .»

«Arbeids- og velferdsforvaltningsloven (NAV-loven) § 14 a Vurdering av behov for bistand for å beholde eller skaffe seg arbeid og rett til aktivitetsplan

Alle som henvender seg til kontoret, og som ønsker eller trenger bistand for å komme i arbeid, har rett til å få vurdert sitt bistandsbehov.

Brukere som har behov for en mer omfattende vurdering av sitt bistandsbehov har rett til å få en arbeidsevnevurdering.

Brukeren skal få en skriftlig vurdering av

a) sine muligheter for å komme i arbeid

b) hva slags arbeid som skal være målet

c) behovet for bistand for å komme i arbeid

d) om, og eventuelt hvor mye, arbeidsevnen er nedsatt

e) hvilken type bistand som kan være aktuell for brukeren

Vedtak etter første ledd kan påklages til nærmeste overordnede organ eller til det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer. Brukere som har fått fastslått at de har et bistandsbehov har rett til å delta i utarbeidelsen av en konkret plan for hvordan de skal komme i arbeid (aktivitetsplan).

Det skal likevel ikke utarbeides aktivitetsplaner for personer som har rett til kvalifiseringsprogram etter sosialtjenesteloven kapittel 5A.

Arbeids- og velferdsetaten har ansvaret for at vurderingene blir gjennomført og at aktivitetsplanene blir utarbeidet. For brukere som samtidig har krav på en individuell plan etter § 15 skal arbeids- og velferdsforvaltningen legge til rette for at aktivitetsplanen og den individuelle planen så langt som mulig blir samordnet.

Departementet kan i forskrift fastsette at visse grupper skal unntas fra retten til arbeidsevnevurderinger og nærmere regler om innholdet i arbeidsevnevurderingen.»

(Hentet fra; https://www.nav.no/Arbeid/_attachment/269927)

14a vedtaket er et behovvedtak eller et oppfølgingsvedtak.

Oppfølgingsvedtaket kan ha fire alternative utfall. Det er «Standard innsats», «Situasjonsbestemt innsats», «Spesielt tilpasset innsats» eller «Varig tilpasset innsats».

I dag så kommer ikke innsatsbehovet frem i 14a vedtaket som blir sendt ut til alle som registrerer seg på nav.no.

Hvorfor kommer ikke dette klart frem?

Innsatsbehovet du blir satt på er det som også er avgjørende for hvilken ytelse du kan ha rett på.

Innsatsbehovet du blir satt på er også avgjørende i forhold til om du har rett på en aktivitetsplan.

Jeg henviser her til min e-post til Arbeids og sosialdepartementet den 25.08.16, saks nummer 15/3977-, hvor jeg har tatt opp hvordan 14a vedtaket i dag blir praktisert.

At målet for vårt samfunn er å få flest mulig ut i jobb er veldig bra. Men at det nødvendigvis skal være målet for langtidssyke mennesker, er noe det bør stilles et spørsmålstegn ved.

Det at vi fikk Arbeidsavklaringspenger i stede for rehabiliteringspenger, tidsbestemt ufør og attføringspenger er noe som det i dag burde settes et spørsmålstegn ved.

Kanskje ikke dette var lurt?

Kanskje det er noe som bør komme i kjølevannet etter ett AAP løp om ikke dette har ført frem?

Kanskje syke brukere som ikke er ferdig avklart i forhold til helse og arbeidsevne da burde få tilbud om et annet «løp», men med de samme økonomiske rammer?

Fokuset eller målet til syke mennesker er å **bli frisk**.

De som sliter med en sykdom det ikke finnes en kur mot, eller en oppskrift for å bli frisk, har så mange utfordringer i forhold til sitt liv og hverdag, at aktivitet og arbeid er noe som ikke står i sentrum (Maslows behovpyramide)

Det som heller kunne vært helsebringende er at NAV hadde lagt til rette for mestringskurs. F.eks. «Hvordan leve best mulig med de helseutfordringene jeg har nå?» 2 timer i uken, over 10 uker, kanskje dette hadde vært en aktivitet som de fleste kunne ha klart? Det er mye som kunne vært avklart gjennom slike kurs også.

Jeg har også lyst til å ta opp dette med kommunikasjonen mellom NAV og bruker. Nå har ikke brukere anledning til å sende e-post til sin saksbehandler lengre. Alt av kommunikasjon skal gå igjennom «ditt NAV».

Det vil si at bruker må logge seg inn på «Din side» på nav.no med sikker id (bank id eller lignende). Fra «Din side» kan du sende en melding til NAV. Den må ikke inneholde mer enn 1000 tegn.

Et tegn er ett komma, et mellomrom, osv.

Her så kan du da komme med ditt budskap, som da blir lagt rett inn i saken din.

Når meldingen er sendt så kommer det opp beskjed om at det kan ta opp mot x antall dager før du får noe svar.

Her har jeg opplevd at svar tiden har vært opp mot 10 dager.

Det svar du først får er fra kundesenteret, det lyder veldig ofte; "Vi har mottatt din melding og den vil bli videresendt til din veileder. Du vil få svar eventuelt en telefon innen to virkedager".

Så fra en bruker sender en melding til den er ferdig behandlet kan det gå opp mot 14 dager.

Om du ringer NAV så må du alltid ta høyde for at du ikke får snakket med din saksbehandler, og du må da regne med at det vil gå mist to virkedager før du blir oppringt.

Tar du ikke telefonen når nav ringer, så må du starte på nytt. (blå skrift er 1000 tegn).

Ønsker du å ettersende papirer til NAV, så må du ta ut førsteside i saken din (fra nav.no), for så å legge alt i en konvolutt og sende inn til nav skanning.

Da skal alt du sender inn bli skannet inn og lagt inn i saken din hos NAV.

Hvorfor kan vi ikke ettersende papirer digitalt?

Det å levere papirer på lokalt nav kontor er ikke lurt. Her blir veldig ofte papirer «borte», leverer du noe fra deg på et NAV kontor så bør du få en kvittering på at det er mottatt.

En del NAV kontor tar ikke i mot papirer lengre, da må du bare putte det i en postkasse og håpe på det beste.

På side 71 i Høringsnotatet står det;

«§ 11-23 Reduksjon ved delvis nedsatt arbeidsevne Det gis fulle arbeidsavklaringspenger til et medlem som har tapt hele arbeidsevnen, se § 11-5. Dersom et medlem har tapt en del av arbeidsevnen, reduseres arbeidsavklaringspengene medregnet barnetillegget slik at ytelsen svarer til den delen av arbeidsevnen som er tapt. Det skal alltid vurderes om medlemmet har en arbeidsevne som ikke er utnyttet. Beregningen av den reduserte ytelsen skal ta utgangspunkt i forholdet mellom en arbeidstid på 37,5 timer per uke og det antall timer medlemmet har vært i eller kunne ha vært i inntektsgivende arbeid. Beregningen baseres på gjennomsnittlig arbeidet tid i meldeperioden, se § 11-10. Reduserte arbeidsavklaringspenger gis når arbeidsevnen er redusert med minst 40 prosent. Ved beregningen skal det tas hensyn til om medlemmet har reduserte muligheter til å utføre inntektsgivende arbeid på grunn av at han eller hun deltar på et arbeidsrettet tiltak eller får aktiv behandling. Når medlemmet arbeider i et arbeidsrettet tiltak uten lønn eller med lønn inntil grunnbeløpet, kan arbeidsavklaringspengene reduseres med et lavere antall timer enn det timeantallet som er arbeidet. Når medlemmet er nær ved å komme i fullt arbeid, kan det i inntil tolv måneder gis arbeidsavklaringspenger når han eller hun arbeider inntil 80 prosent.

Det kan ikke gis mer enn én periode med arbeidsavklaringspenger etter dette leddet i løpet av en stønadsperiode, se § 11-12. Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om reduksjon av arbeidsavklaringspenger på grunn av samtidig arbeid, herunder gi bestemmelser for særskilte grupper.»

Hvordan skal denne lovteksten over her tolkes?

Betyr dette at veileder i NAV skal kunne bestemme om en AAP mottaker har 20% restarbeidsevne og ut i fra den vurderingen kunne trekke en AAP mottaker 20% i AAP?

Eller er det noen andre som skal ta denne vurderingen?

Og hvem skal denne «andre» da være?

Og hva med de AAP mottakere som ikke har et arbeidsforhold, skal de også trekkes i sin AAP?

Hvordan skal dette regelverket håndheves?

Jeg ser at det i Høringsnotatet er tatt med Økonomiske og administrative konsekvenser. Jeg velger å ikke si så mye om hva det står her.

Det som dog undrer meg er at det ikke er tatt med hva dette vil ha av konsekvenser for en syk AAP mottaker?

Er ikke dette viktig?

Jeg vil også få frem at for de fleste statlige vedtak i NAV så er det 6 ukers klagefrist. Du kan også få fri rettshjelp dersom du fyller vilkårene for dette.

Unntaket er 14a vedtaket. Her er det 3 ukers klagefrist, og du har heller ikke rett på fri rettshjelp. Dette vedtaket er også så vagt og dårlig at de fleste brukere av NAV ikke forstår hva dette vedtaket er for, eller betyr. Min erfaring er også at NAV ansatte selv ikke forstår det.

Som økonomisk sosialhjelp mottaker har du ingen rett på fri rettshjelp. I slike saker står du veldig alene uten noen rettssikkerhet. Det er også svært få advokater som ønsker slike saker da klienten ikke har noen økonomi til å kunne betale for seg.

Økonomisk sosialhjelp er samfunnets nederste sikkerhetsnett, og ved avslag på økonomisk sosialhjelp så står du helt uten rettssikkerhet. Her bør det en endring til slik at rettssikkerheten til denne svakeste gruppen i vårt samfunn bli i varetatt.

Som AAP mottaker så er det svært sjeldent at du får bank lån. Dette betyr at livet veldig ofte blir satt på vent i de årene du mottar en AAP.

Jeg kan med hånden på hjerte si at det ikke er noen som ønsker å bli gående på en AAP over mange år. Dette er så stigmatiserende og belastende i seg selv, det oppleves utrygt, skremmende og veldig lite tilfredsstillende.

En hver AAP mottaker ønsker seg ut av NAV systemet, men det er «køer» over alt.